

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ 451*

19. Ἐκφωνηθείσης τῆς καταδικῆς τοῦ Εὐτυχοῦς, οἱ σύνοδοι ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια καὶ ὁ πρόεδρος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ¹, καὶ τότε μόνον ἐσκέφθη ὁ καταδικασθεὶς αἰρετικὸς νὰ δηλώσῃ πρὸς τὸν πατρίκιον Φλωρεντίον ὅτι ἔκκαλει τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐνδημούσης εἰς τοὺς προέδρους τῶν μεγάλων Ἐκκλησιῶν, Ρώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Θεσσαλονίκης, Ἀκυλῆας². Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ δῆλωσις δὲν ἔγινε συνεδριαζούσης τῆς Συνόδου, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Φλωρεντίου ἰδιωτικῶς μετεδόθη εἰς τὸν Φλαβιανὸν ἐθεωρήθη ὡς μὴ γενομένη, διὸ καὶ ἡ ἀπόφασις ἐδημοσιεύθη ἀνὰ τὴν πόλιν εἰς διαφόρους ναοὺς³. Βραδύτερον ἐνώπιον τῆς ἐν Ἐφέσῳ ληστροικῆς συνόδου ὁ Εὐτυχῆς προέβη εἰς τὰς ἑξῆς δηλώσεις περὶ τῶν γενομένων κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην τῆς 22 Νοεμβρίου 448. Πρῶτον ὅτι ἡ καταδικὴ του ἦτο προαποφασισμένη ἐν συνεννοήσει τοῦ Δουλαίου πρὸς τὸν Φλαβιανόν, ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι δὲν θὰ ἐπαρουσιάζετο εἰς τὴν Ἐνδημοῦσαν τοῦτο δὲ καὶ εἶπεν ὁ Φλαβιανὸς εἰς τὸν σιλεντιάριον Μάγνον, ὅτε παρὰ τούτου ἔμαθεν ὅτι θὰ προσήρχετο ὁ Εὐτυχῆς εἰς ἀπολογία, δηλώσας ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Εὐτυχοῦς εἶνε περιττή, ὡς ἤδη πρὸ τῆς ἐξετάσεως κατηγορημένου διὰ τὴν μὴ προσέλευσιν μετὰ διπλῆν κλήσιν. Δεύτερον ὅτι ἡ Σύνοδος δὲν ἐδέχθη τὴν γραπτὴν ὁμολογίαν του, συντεταγμένην ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν Νικαίᾳ καὶ Ἐφέσῳ διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν μέσῳ φοβεροῦ θορύβου ἀπήτησε προφορικὴν ὁμολογίαν καὶ τούτου γενομένου, «ἀπήτει (με) ἕτερά τινα, παρὰ τὰ ἐκτεθέντα ἐν τῇ Νικαίῳ καὶ ἐν Ἐφέσῳ πρότερον εἰπεῖν»⁴. Τρίτον ὅτι ἐποίησεν τότε ἐπίσης ἔκκλησιν εἰς τὴν σύνοδον, τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ⁵.

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 127.

1. τὸ «δοπιτιον αὐτοῦ» ὡς λέγεται ἐν τῷ Πρακτικῷ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν Ὑπομνημάτων τῆ 13 Ἀπριλ. 447. Schwartz p. 176

2. Οὐχὶ δὲ καὶ τῆς Ἀντιοχείας, ἧς ὁ πρόεδρος Δόμνος εἶχεν αὐτὸν ἤδη καταγγεῖλει πρὸς τὸν Θεοδοσίον.

3. Καθ' ἃ αὐτὸς ὁ Εὐτυχῆς ἐξέθηκεν ἐνώπιον τῆς συνόδου τοῦ 449 ἐν Ἐφέσῳ Mansi VI c. 641. Schwartz p. 95-96.

4. Mansi VI. c. 640.=Schwartz p. 95.

5. Mansi VI c. 640-641. «Ἐγὼ δὲ παρεκάλουν γνωρισθῆναι τῇ ὑμετέρῃ

ἀλλὰ τοῦτο ἀπεσιωπήθη εἰς τὰ Πρακτικά. Τέταρτον ὅτι ὁ Φλαβιανὸς παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰ περὶ τὸ ἐπισκοπεῖον πλήθη, ὅπως σύρωσιν αὐτὸν διὰ τῆς ἀγορᾶς πρὸς ἐξευτελισμόν, ἔνθα ἐκινδύνευσε νὰ φονευθῆ ὡς Μανιχαῖος, παρὰ προσδοκίαν δ' ἐσώθη. Πέμπτον ὅτι μὴ περιμείνας τὴν κρίσιν τῆς Συνόδου, εἰς ἣν ἔξεκάλεσεν ὁ Εὐτυχῆς, ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐξηνάγκασε τὰ μοναστήρια νὰ καθυπογράψωσιν εἰς τὴν καταδίκην αὐτοῦ, οὐδέποτε τοιαύτης συνηθείας οὐδὲ καθ' αἰρετικῶν κρατησάσης «καὶ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐξέπεμψε τοὺς χάριτας καὶ πολλαχοῦ, ἐπὶ τῷ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τε καὶ μοναζόντων, καὶ ταῦτα μὴ κρινάντων, καθυπογράφεσθαι, καίτοι μᾶλλον ὀφείλων πρὸ πάντων τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐπιστεῖλαι, οὓς καὶ ἐπεκαλεσάμην»¹. Ὅτι πάντα ταῦτα εἶνε ψευδολογία ἀπεδείχθη ἔκ τε τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου ἐπὶ τῇ καταγγελίᾳ ὅτι ἐπλαστογραφήθησαν, καὶ ἔκ τῆς διακηρύξεως τοῦ Φλαβιανοῦ ἐν Ἐφέσῳ τῷ 449, ὅτι αἱ περὶ τούτων καταθέσεις τῶν Μάγνου καὶ Μακεδονίου, πιστοτάτων ὑπηρετῶν τοῦ Χρυσοφίου, ἦσαν ψευδεῖς· ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν πραγμάτων καταπίπτει ἡ βεβαίωσις τοῦ Εὐτυχοῦς ὅτι ἐκινδύνευσεν ὑπὸ τοῦ πλήθους, εἰς τὸ ὁποῖον δῆθεν παρέδωκεν αὐτὸν μετὰ τὴν καταδίκην ὁ Φλαβιανός· διότι ἡ αὐτὴ διὰ τόσον ἰσχυρᾶς αὐτὸν φρουρᾶς περιεστοίχισε καὶ παρὰ τῆς Συνόδου ἐξεβίασε διαβεβαίωσιν ὅτι θ' ἀπεδίδοτο σῶος καὶ ἀβλαβῆς, ὥστε οὐχὶ ὁ Φλαβιανός, ὁ ἀγαθώτατος καὶ φρόνιμος πατριάρχης, ἀλλ' οὐδ' ὁ θρασύτατος ἄνθρωπος θ' ἀπετόλμα τι τοιοῦτο. Ἴσως συνεδριαζούσης τῆς Συνόδου ἡ τόσον ἐπιδεικτικὴ ὑπὸ στρατιωτικῆν καὶ ἀνακτορικῆν συνοδείαν ἐμφάνισις τοῦ ὑποδίκου μοναχοῦ προεκάλεσε τὴν ἔξωθι τοῦ ἐπισκοπεῖου συρροὴν περιέργου, ἴσως δὲ καὶ ἄλλως ἐνδιαφερομένου, πλήθους, τὸ ὁποῖον εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἦτο φυσικὸν νὰ μὴ μείνη ἀπαθές, πρὸ τῆς καταφώρου καὶ ἀδίκου ἐπεμβάσεως τοῦ μισητοῦ Χρυσοφίου εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐτυχοῦς, ὅτι ἐποίησεν ἔκκλησιν εἰς τὴν μέλουσαν σύνοδον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐδικαιοῦτο ὁ Φλαβιανός νὰ δημοσιεύσῃ τὴν καταδίκην δὲν εὐσταθεῖ· διότι ἡ ἔκκλησις, ὡς εἶδομεν, δὲν ἔγινε συνεδριαζούσης τῆς Ἐνδημούσης, καὶ πάντως διὰ τὴν δικάσαν ἔκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἢ ἀπόφασιν ἦτο ἐκτελεστή, προκειμένου μάλιστα περὶ ἀπλοῦ μοναχοῦ, ὅπως ἔξαφωμένου ἐκ τοῦ ἀρχιεπισκόπου

ἀγία συνόδῳ, ὡς τοῖς παρ' ὑμῖν δοκιμαζομένοις εἰσιτος ὑπάρχων ἐμμένειν». = Schwartz αὐτόθι.

1. Mansi VI c. 644. = Schwartz p. 96.

Φλαβιανῶ, ὅστις καὶ ἐτήρησε τὸ νόμιμον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος, πρὸς μὲν τὸν λαὸν ἀνακοινώσας ἐπ' ἐκκλησίας τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου ὡς καὶ πρὸς τὰς μονάς, εἰς δὲ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας δι' ἐγκυκλίου καὶ διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν Ὑπομνημάτων γνωρίσας τὰ γενόμενα, ὅπως μὴ ἐπικαιωνῶσι πλέον πρὸς ἄνθρωπον αἰρετικόν. Οὕτω πάντοτε ἔπραττον οἱ ἐπίσκοποι, πρὸ 130 ἐτῶν ὁ Ἀλεξανδρεὺς Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν καταδίκην τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ (318), προσφάτως δὲ ὁ Κελεστίνος καὶ ὁ Κύριλλος κατὰ τὴν καταδίκην τοῦ Νεστορίου κατ' ἰδίαν ἐν Ρώμῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 430, πρὸ μικροῦ δ' ἔτι ὁ Διόσκορος, καταδικάσας ἐπὶ Συνόδου τοὺς δῆθεν νεστοριανίζοντας ἀνατολικοὺς καὶ ἀπαιτήσας παρὰ τοῦ Δόμνου ν' ἀνακοινώσῃ πανταχοῦ τῆς «Ἀνατολῆς» τὴν περὶ τούτου ἐπιστολὴν του. Τὰ περὶ μὴ ἀποστολῆς τῶν Πρακτικῶν εἰς τοὺς προέδρους τῶν εἰς ἃς ἐξεκάλει ἐκκλησιῶν ἐπίσης εἶνε διαστροφή τῆς ἀληθείας· διότι, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἀναθεωρήσεως, ὁ Εὐτυχὴς διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ νοταρίου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀστερίου ὑπεξήρесе τὰ Πρακτικά, καὶ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς μῆνας μάτην ταῦτα ἀνεζητοῦντο, ἔξαφανισθέντος τοῦ Ἀστερίου¹. Καὶ τὸ περὶ γραπτῆς ἀπολογίας, ὡς μὴ δῆθεν γενομένης δεκτικῆς, δὲν εἶνε ἀληθές· διότι προουτάθη εἰς τὸν Εὐτυχῆ αὐτὸς ν' ἀναγνώσῃ τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἠρνήθη ἀρκεσθεῖς εἰς γενικωτάτην δῆλωσιν, μὴ διασαφηνίζουσαν τὸ ἐπίδικον ζήτημα.

20. Ἡ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς αὐτῆς καταδίκη τοῦ Εὐτυχοῦς ἐξώργισε τὸν Θεοδοσίον β', ὅστις εὗρισκετο τότε ὑπὸ τὴν εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε καταστρεπτικὴν ἐπιρροὴν τοῦ Χρυσαφίου. Κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἔτος οἱ Οὐννοι ὑπὸ τὸν Ἀτίλαν ἐπέδραμον δηλοῦντες τὴν Θράκην μέχρι τῆς Προποντίδος, ἐπανειλημμένως νικῆσαντες τοὺς στρατηγούς τοῦ Βυζαντίου. Πρὸς ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη καὶ πολεμικὴν ἀποζημίωσιν νὰ καταβάλλῃ καὶ τὸν ἐτήσιον πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐκείνους φόρον ν' αὐξήσῃ. Ἴνα ἐξευρεθῇ τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τοῦτο ποσόν, εἰσηγήσει τοῦ Χρυσαφίου, ἐπεβλήθη ἀναγκαστικὴ φορολογία εἰς τὰς εὐπορούσας τάξεις τῆς πρωτευούσης, εἰς τοὺς συγκλητικούς καὶ ἄλλους μεγιστᾶνας καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ἐζητήθησαν καθυστεροῦντες φόροι πολλῶν ἐτῶν· καὶ πρὸς καταβολὴν τῶν ἐπιβληθειῶν εἰσφορῶν πολλοὶ ἐπώλουν τὰ κοσμήματα τῶν γυναικῶν καὶ αὐτὰ τῶν οἰκιῶν τὰ ἔπιπλα². Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ Χρυσ-

1. Mansi VI c. 764 καὶ ἐξ. Schwartz II, 1.1 p. 179.

2. Πρίσκου Ἰστ. κ. 5 ἐν *Historici graeci minores* t. I. p. 282-283. «Τού-

σάφιος ἐπεζήτησε νὰ ἐκδικηθῆ τὸν Φλαβιανὸν καὶ πλείστους ἀρχιερεῖς τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου. Διετάχθη ὁ Φλαβιανὸς νὰ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα χωρὶς ἀναβολῆς ἢ μικροῦς προθεσμίας, «ὥστε ἠναγκάσθη νὰ διαμηνύσῃ τῷ βασιλεῖ ὅτι δὲν εἶχεν ἰδίαν περιουσίαν, διότι ἦτο πτωχός, καὶ οἱ οὐδ' αὐτὰ τὰ ὑπάρχοντα τῆς Ἐκκλησίας πωλούμενα δὲν θὰ ἐπῆρουν πρὸς ἀποτελέσειν τοῦ ἀπαιτηθέντος παρ' αὐτοῦ χρυσίου. Ὑπῆρχον τὰ ἱερὰ σκευὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὰ δοθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ βασιλέων· πρέπει λοιπὸν—ἔλεγε— νὰ ἀναλύσω αὐτὰ, ἀφοῦ ἐκβιάζομαι». Ὁ Θεοδοσίος ἀπεκρίθη ὅτι δὲν θέλει νὰ γνωρίζῃ τί θὰ πράξῃ ὁ πατριάρχης, ἀλλ' ὅπως δῆποτε ἀπαιτεῖ τὸ χρυσίον. Διὰ τοῦτο ἐξήγαγεν ὁ Φλαβιανὸς τὰ ἱερὰ σκευὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ δημοσίᾳ ἐκνεύθησαν· τοῦτο δὲ προκάλεσε τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ πλήθους «ὥσὶ ὑφίσταντο διωγμόν»¹. Κατὰ τὸ Πάσχα τοῦ 449 ὁ Φλαβιανός, περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων, τοῦ λοιποῦ κλήρου καὶ τῶν νεοφωτίστων ἐν λευκῇ περιβολῇ καὶ τοῦ λαοῦ ψάλλοντος, κρατῶν τὸ Εὐαγγέλιον ὑπεδέχθη τὸν Θεοδοσίον μετὰ τῆς ἀκολουθίας του καὶ ἵνα ἐξευμενίσῃ αὐτὸν «ἔπεσε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἱκετεύων νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ ν' ἀπολογηθῆ, ἐλπίζων ὅτι θὰ ἐσέβετο τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ βασιλεὺς ἀπέπεμψεν αὐτὸν ὑβρίζων καὶ ἀπειλῶν. Πάντες οἱ ἐπίσκοποι ἱκέτευον μετὰ τοῦ Φλαβιανοῦ καὶ ὁ κληρὸς, οἱ δὲ νεοφωτίστοι ἔπεσον κατὰ γῆς ἐν μέσῳ τῶν ἀνευφημιῶν τοῦ λαοῦ. Ὁ Θεοδοσίος θεωρήσας τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας ὡς ἀτομικὴν αὐτοῦ προσβολὴν διέταξε νὰ διαλύσῃσι καὶ διασκορπίσῃσι τὰ πλήθη, ἔπλαυσε δ' ἕκτοτε καὶ αὐτὸς νὰ προσέρχεται εἰς τὸν ναόν»².

21. Προφανῶς ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη κατὰ τοῦ Φλαβιανοῦ προσωπικῶς ἐξ ἰδιωτικῆς αἰτίας τοῦ Θεοδοσίου, ἀλλ' ἐκ ὀργιστοῦ τοῦ ἀθλίου

των τῶν συντάξεων καὶ τῶν χρημάτων περὶ, ἅπερ ἔδει τοῖς Οὐνοῖς ἐκπέμπεσθαι, συνεισφέρειν πάντας ἠνάγκασε, δασμὸν εἰσπραττομένους καὶ τοὺς κατὰ χρόνον τινὰ τὴν βαρυτάτην κουφισθέντας τῆς γῆς ἀποτιμησιν εἴτε δικαστῶν κρίσει εἴτε βασιλέων φιλοτιμίαις. Συνεισέφερον δὲ ῥητὸν χρυσίον καὶ οἱ ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὑπὲρ τῆς σφῶν αὐτῶν ἀξίας, καὶ ἦν πολλοῖς ἢ λαμπρὰ τύχη βίου μεταβολή· εἰσεπράττετο γὰρ μετ' αἰκισμῶν ἅπερ ἕκαστον ἀπεγράψαντο οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦτο ποιεῖν ἀποτεταγμένοι, ὥστε τὸν κόσμον τῶν γυναικῶν καὶ τὰ ἐπιπλα τοὺς πάλαι εὐδαίμονας προτιθέναι ἐν ἀγορᾷ.

1. Ὁ Εὐσέβιος, II, 2 ἀναγράφων τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἀποδίδει αὐτὸ εἰς τὸν Χρυσάφιον ὡς αἰτίον, ἐνῶ ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος, Ἐκκλ. Ἱστ. XIV, 17 περισσότερον συμφωνεῖ πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείδου-Νεστορίου p. 299 ἐκτιθέμενα.

2. Ἡρακλείδου (Νεστορίου) τοῦ Δαμάσκηου p. 299—300.

ἀρχιευνούχου. Οὗτος ἀπό τινος χρόνου ἀποφασίσας ν' ἀπομακρύνῃ ἐκ τῶν ἀνακτόρων τὴν Πουλχερίαν, ἣτις παρεκώλυε τὴν ἀνεξέλεγκτον ἐπιθροὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀσθενῆ καὶ ἄβουλον Θεοδόσιον, ὑπέβαλεν διὰ τῆς Εὐδοκίας εἰς τὸν βασιλέα νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν πατριάρχη νὰ χειροτονήσῃ τὴν Πουλχερίαν διάκονον «ὡς παρθενεύειν ἡρημένην». Ὁ Φλαβιανὸς «προτραπεῖς παρὰ τοῦ βασιλέως» νὰ πράξῃ τοῦτο, προβλέπων τὰ ἐκ τούτου μέλλοντα σκάνδαλα καὶ τὰ ἐκ τῆς συνεργασίας τοῦ πονηροῦ καὶ διεφθαρμένου Χρυσαφίου μετὰ τῆς κενοδόξου καὶ κούφης Εὐδοκίας ἀπειλούμενα δεινὰ εἰς τὸ κρῶτος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, εἰς μὲν τὸν βασιλέα ὑπέσχετο, εἰς δὲ τὴν Πουλχερίαν καταλλήλως¹ κατέστησε γνωστὸν τὸν κίνδυνον, ὥστε αὕτη ἐκοῦσα ἀπεχώρησεν ἐκ τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ παλάτιον τοῦ ἐβδόμου ἐφησυχάζουσα. Ἐκ τούτου ὁ τε Θεοδόσιος καὶ ἡ Εὐδοκία ἐξωργίσθησαν κατὰ τοῦ πατριάρχου «ὡς τὸ μυστήριον ἐκκαλύψαντος»², ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Πουλχερίας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Εὐδοκίας ἤδη μετατεθεὶς Χρυσάφιος ὑπέεκαίε τὴν ὀργὴν ταύτην, κορυφωθείσαν ἐκ τῆς παρὰ τὴν θέλησιν τῆς αἰλῆς καταδίκης τοῦ Εὐτυχοῦς. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν διὰ παντὸς τρόπου ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Φλαβιανοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἄλλη εὐλογος αἰτία δεν ὑπῆρχε, συνέδεσαν τὴν γύχην αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀνακηνηθέντος δογματικοῦ ζητήματος καὶ τῆς καταδίκης τοῦ Εὐτυχοῦς.

22. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπεφασίσθη ἡ σύγκλησις νέας οἰκουμενικῆς συνόδου πρὸς τοῦτο δὲ ὁ Εὐτυχῆς ἐτοιχοκόλλησεν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης ὑβριστικὴν διαμαρτυρίαν κατὰ τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου καὶ τοῦ Φλαβιανοῦ³ ἐπέδωκε δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα αἴτησιν διαμαρτυρίας καὶ ἐκκλήσεως εἰς τὴν κρίσιν οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ ἀπέστειλε γράμματα ἐκκλήσεως πρὸς τὸν Ρώμης Λέοντα, τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον, τὸν Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιον, τὸν Θεσσαλονίκης, τὸν Ραβένης Πέτρον τὸν Χρυσολόγον καὶ εἴ τινα ἄλλον, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Δόμνον, γινώσκων αὐτὸν κεκηρυγμένον πολέμιον καὶ ἄλλως καὶ ἐκ τῆς συνοδικῆς πρὸς τὸν βασιλέα καταγγελίας τοῦ Δόμνου κατὰ τοῦ Εὐτυχοῦς. Ταῦτα πάντα ἐγένοντο ἀμέσως μετὰ τὴν συνοδικὴν καταδικὴν τοῦ αἰρετικοῦ, περὶ τὰ μέσα ἢ τὰ τέλη Δεκεμβρίου

1. Θεοφάν. σ. 99 «τῇ δὲ Πουλχερίᾳ ἔγραψε παρακαλῶν αὐτὴν μὴ δεχθῆναι (αὐτὸν δηλ.) εἰς πρόσωπον αὐτῆς «ἵνα μὴ ἀναγκασθῶ» φησιν «τῶν λυπούντων σε πράξαι τι».

2. Θεοφάν. αὐτόθι.

3. Ἐπιστ. Φλαβιανοῦ Λέοντι, Mansi Vic. 1252—1256.

τοῦ 448¹. Καὶ ὁ μὲν Εὐτυχῆς εἰς τὴν ἔκκλησιν αὐτοῦ συνῆψε τὴν κατ' αὐτοῦ μήνησιν τοῦ Εὐσεβίου, τὴν εἰς ταύτην ἀπολογίαν του, ἣν δῆθεν ἠρνήθη νὰ λάβῃ ὁ Φλαβιανὸς καὶ ἀναγνώσῃ, ὁμολογίαν πίστεως ὑπ' αὐτοῦ ὑπογεγραμμένην καὶ τὸ κείμενον τῆς νόθου, εἰς τὸν Ρώμης Ἰούλιον ἀποδιδομένης καὶ ἤδη ὑπὸ Κυρίλλου ὡς γνησίας ἐν Ἐφέσῳ (431) χρησιμοποιοῦμαι ἐπιστολῆς, ἔργου ἀναμφισβητήτως ἀπολλιναρείου². Ὁ Εὐτυχῆς, ὅστις ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 448 εἶχε γράψῃ πρὸς τὸν Λέοντα ὅπως προκαταλάβῃ αὐτὸν κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν ὡς νεστοριανίζόντων³ ἤλπιζε νῦν εἰς τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ, τοσοῦτο δὲ μᾶλλον, ὅσον διεκῆρυττε εἰς τὸν Λέοντα ὅτι εἶνε «πρόθυμος πρὸς διόρθωσιν, εἴ τι εἰς αὐτὸν εὐρέθη ὅπερ ἐστὶν ἄξιον ἐπιλήψεως⁴». Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ δι' ἰδίας ἐπιστολῆς συνίστα τὴν ἔκκλησιν τοῦ Εὐτυχοῦς εὐμενῶς ὑπὲρ τούτου γράψας. Ὁ Λέων ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ πρὸς τὸν Θεοδοσίον τὴν 16 Φεβρουαρίου 449, ἐπαινῶν τὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως ζῆλον αὐτοῦ, παραπονεῖται δ' ὅτι ὁ Φλαβιανὸς μέχρι τοῦδε δὲν ἔγραψεν αὐτῶ τὰ περὶ Εὐτυχοῦς πεπραγμένα, περὶ ὧν θὰ κρίνῃ μόνον ἀφοῦ λάβῃ ἔκθεσιν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν θὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Φλαβιανοῦ· διότι ἐκ τοῦ συνημμένου κατηγορητηρίου τοῦ Εὐσεβίου δὲν εὐρίσκει σαφῆ τὸν λόγον τῆς καταδικῆς⁵. Πράγματι δ' ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν Φλαβιανόν⁶,

1. Ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀπάντησεως τοῦ Λέοντος πρὸς τὸν Θεοδοσίον, συν-οδεύσαντα δι' ἰδίας ἐπιστολῆς τὴν ἔκκλησιν τοῦ Εὐτυχοῦς. ἢ τοῦ Λέοντος ἀπάντησις ἐγράφη τὴν 16 Φεβρουαρίου 449. Jaffé ep. 421 Βλ. Batiffol: Le Siècle apostolique 503.

2. Ὡς ὁμολογοῦσι καὶ αὐτοὶ οἱ κατολικοὶ: Batiffol: Le Siècle apost. p. 502 note 4. Duchesne: Histoire ancienne de l' Eglise III p. 332 ed 1911⁸ Paris. G. Bardy: Faux et fraudes littéraires, ἐν Revue d' Hist. Ecclésiastique 1936 p. 22—23.

3. Ἐν Mansi V.c. 713—714 σφύζεται ἡ ἀπάντησις τοῦ Λέοντος, ἐπαινοῦντος τὸν Εὐτυχῆ διὰ τὸν ζῆλόν του καὶ διαβεβαιοῦντος ὅτι ἀκριβέστερον περὶ τῶν καταγγελλομένων πληροφοροῦμενος, ἐξ ἀνάγκης θὰ προνοήσῃ περὶ «τῆς ἐκριζώσεως τοῦ ἀθεμίτου ἰοῦ».

4. Mansi V.c. 1240—1242. Ἡ ἔκκλησις τοῦ Εὐτυχοῦς μετὰ τῶν προσηρημένων ἐγγράφων περιεσώθη ἐν λατινικῇ μεταφράσει προερχομένη ἐκ τῶν ρωμαϊκῶν ἀρχείων κατὰ Ed Schwartz, πρβλ. R. Draguet: La Christologie d' Eutychès, ἐν Byzantion t. VI. (1931) p. 441—457.

5. Mansi αὐτόθι nihil habebat de objectionum evidientia.

6. Jaffé ep. 420 καὶ Mansi V.c. 1240—1242 ἔνθα ἐκδίδονται ἡ ἑλληνικὴ αὐτῆς μετάφρασις, ἥτις ὡς αἱ πλείεσται λατινικῶν ἔκκλησιαστικῶν ἐγγράφων τῶν χρόνων τούτων μεταφράσεις εἶναι πολὺ μεταγενέστεραι καὶ ἐν πολλοῖς ἀτυχεύονται καὶ ἀσαφεῖς.

παραπονούμενος ὅτι τὰ περὶ τῶν ἐν Κ) πόλει σκανδάλων ἔμαθεν οὐχὶ δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ πρώτον τοῦ Φλαβιανοῦ, ἀλλὰ ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως¹ καὶ τῆς ἐκκλήσεως τοῦ κατηγορουμένου, διαμαρτυρομένου ὅτι ἀναξίως ἀφωρίσθη. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ θεοφιλεστάτου βασιλέως πολλὴν ἡμῖν—λέγει—φροντίδα περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν εἰρήνης ἐπέβαλον, ἵνα ἀρθριστῶν τῶν διχονοιῶν ἡ καθολικὴ πίστις ἀμόλυντος τηρηθῆι, καὶ οἱ μὲν τὰ φαῦλα ἐκδικοῦντες ἀνακληθῶσιν ἀπὸ τῆς πλάνης τῇ ἡμετέρᾳ πρωτοβουλίᾳ², ὧν δ' ἂν ἡ πίστις δοκιμασθῆ βεβαιωθῶσι. Ἡμῖν γὰρ θεῖα ἐπιπνοία καταθύμιόν ἐστι καὶ παραφυλακτέον μὴ τοὺς τύπους τῶν προσκυνητῶν πατέρων, θεόθεν ἰσχύοντας καὶ τῷ τελείῳ ἰδιάζοντας τῆς πίστεως φαῦλην τινὲ ἐρμηνείαν μολυνθῆναι». Ὡς ὁ Λέων οὕτω καὶ ὁ Ραβέννης Πέτρος ἀπεκρίθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Εὐτυχοῦς, ἀρνηθεὶς νὰ κρίνῃ μόνον ἐξ ὧν ὁ κατηγορούμενος ἔγραψεν, ἄνευ τῶν στοιχείων, ὅσα θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ ὁ «ἀδελφὸς καὶ ἡμέτερος συνεπίσκοπος Φλαβιανός»· διότι «δικαίως μεσίτης οὐκ ἔστιν ὃς ἐνὸς μέρους οὕτως ἀκούει ὡς (= ὥστε) θατέρῳ μὴδὲν φυλάξει³».

1. Τῆς ὑποθέσεως τοῦ Εὐτυχοῦς ἐχούσης τοπικὸν χαρακτῆρα, πρὶν ἢ ὁ καταδικασθεὶς ποιῆσῃ ἐκκλησίαν εἰς ἄλλους ἐπισκόπους, ὁ Φλαβιανὸς δὲν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ γράψῃ πρὸς αὐτούς. Ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος τὴν περὶ καταδίκης τοῦ Ἀρείου ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἔγραψε μετὰ τὴν τούτου ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς περὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον κατὰ τὴν τούτου ἀνάμειξιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀρείου.

2. *Nostra auctoritate*, ὅπερ ὁ μὲν μεταφράστης ἀποδίδει διὰ τοῦ «ἡμετέρα αὐθεντία», ὁ δὲ *Batiffol* ἐν *Le Siècle apostolique* p. 505 παραφράζει: «Ἡ Ρώμη θέλει ἵνα διὰ τοῦ ἀξιώματος (*par l' autorité*) τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας προστατευθῶσιν ἐκεῖνοι, ὧν ἡ πίστις εἶνε ἀκατηγόρητος».

3. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Χρυσολόγου καταλήγει διὰ τῶν ἐξῆς, οὐδεμίαν πρὸς τὰ προηγούμενα ἐχόντων σχέσιν, ἀλλὰ μᾶλλον διαφωνοῦντων πρὸς αὐτά: «Ἐπὶ πᾶσιν δὲ προτερηθέντά σε, ἀδελφε ἐτιμώτατε, ὥστε τοῖς παρὰ τοῦ μακαριώτατου πάπα τῆς πόλεως Ρώμης γραφομένοις πειθαρχοῦντως προσέχειν»· ἐπειδὴ ὁ μακάριος Πέτρος, ὃς ἐν τῇ ἰδίᾳ καθέδρᾳ καὶ ζῆ καὶ προκάθηται, δίδωσι τοῖς ζητοῦσι τῆς πίστεως τὴν ἀλήθειαν. Ἡμεῖς γὰρ σπουδῆ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πίστεως ἐκτὸς συναινέσεως τοῦ Ρώμης ἐπισκόπου, πίστεως αἰτίας γινῶναι οὐ δυνάμεθα». (*Mansi* V.c. 1249). Τὸ γνήσιον τοῦ ἐπιλόγου τούτου εἶνε ἱκανῶς ὑποπτον α) διὰ τὸ ἄηθες τότε τοῦ «μακαριώτατος» ὡς πρὸς τὸν ἐπ. Ρώμης, τοῦ ἐπιπέτου τούτου ἀποδιδόμενον κυρίως εἰς ἀποθανόντας (ἐνταῦθα εἰς τὸν ἀπ. Πέτρον). β) διὰ τὸ «ὃς—προκάθηται» ἀντιγεγραμμένον σχεδὸν αὐτοτελεξεῖ ἐκ τῆς δῆθεν-διακηρύξεως τοῦ λεγόμενου Φιλίππου ἐν Ἐφέσῳ τῷ 431 βλ. Ἀδ. Ν. Διαμαντοπούλου. Ἡ Γ'. ἐν Ἐφέσῳ Οἰκ. Σύνοδος 1933 σ. 126—127. γ) διότι

23. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Φλαβιανὸς ἀπέστειλεν εἰς τοὺς κυριωτέρους προέδρους τῶν Ἐκκλησιῶν τὰ πρακτικὰ τῆς Ἐνδημούσης μετὰ σχετικῶν ἐπιστολῶν, ἀναγγέλων τὰ κατὰ τὸν Εὐτυχῆ καὶ τὴν καταδίκην αὐτοῦ, ἀξίω νὰ γίνῃ αὕτη δεκτὴ ὑπὸ πάντων διὰ τῆς προσυπογραφῆς τῶν πρακτικῶν τῆς 22 Νοεμβρίου 448 καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἐξ ἀγνοίας πάσης ἐπικαιωνίας πρὸς τὸν αἰρετικόν. Ἡ πρὸς τὸν Ρώμης Λέοντα εἶχεν ὡς ἑξῆς: «Τῷ ὀσιωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ πατρὶ καὶ συλλειτουργῷ Λέοντι Φλαβιανὸς ἐν Κυρίῳ χαίρειν. Οὐδὲν ἴστησιν ἄρα τὴν τοῦ διαβόλου πονηρίαν, τὸ ἀκατάσχετον κακόν, τὸ πλήρες τοῦ θανατηφόρου ἄνω γὰρ καὶ κάτω περινοστεῖ ζητῶν τίνα πλήξῃ καὶ σπαράξῃ, τίνα καταπίῃ. Διὸ καὶ γρηγορεῖν καὶ νήφειν εἰς προσευχὰς καὶ τῷ Θεῷ ἐγγίξειν καὶ τὰς μωρὰς συζητήσεις παραιτεῖσθαι καὶ τοῖς πατράσιν ἀκολουθεῖν καὶ μὴ μετατιθέσθαι ὄρια αἰῶνια ὑπὸ τῶν θείων Γραφῶν δεδιδάμεθα... Τοιοῦτος ἡμῖν τανῦν ἀναπέφανται· Εὐτυχῆς, ὁ πάλαι πρεσβύτερος καὶ ἀρχιμανδρίτης, ὃς τὰ ἡμέτερα δῆθεν φρονῶν καὶ τὴν ὀρθὴν πίστιν ἐν ἑαυτῷ ἔχων, τῇ μὲν Νεστορίου δυσσεβεῖα ἀνθεστηκῶς καὶ τὸν πρὸς αὐτὸν πόλεμον ὑποκοριζόμενος, τὴν δὲ τῶν τριακοσίων δέκα ὀκτῶ ἁγίων πατέρων περὶ τῆς πίστεως γενομένην ἔκθεσιν καὶ τοῦ θείας μνήμης Κυρίλλου πρὸς τὸ Νεστόριον γραφεῖσαν ἐπιστολὴν καὶ τὴν πρὸς τοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπους τοῦ αὐτοῦ ὁμοίως, αἷς πάντες συνέθεντο, πειρώμενος ἀποτρέπειν, τὴν πάλαι τοῦ δυσσεβοῦς Οὐαλεντίνου καὶ Ἀπολλιναρίου κακοδοξίαν ἀνανεούμενος, οὐ φοβηθεὶς τὸ διάταγμα τοῦ ἀληθοῦς βασιλέως, λέγοντος ὅς ἐὰν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων.. αἰδῶ πᾶσαν ἀποβαλὼν καὶ ἦν περιέκειτο τῆς πλάνης δορὰν ἀποτιναξάμενος, διαρρήδην ἐπὶ τῆς ἁγίας συνόδου ἡμῶν διισχυρίζετο λέγων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μὴ δεῖν ἐκ δύο φύσεων μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει καὶ ἐνὶ προσώπῳ παρ' ἡμῶν γνωριζόμενον (λέγειν) μήτε μὴν τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ὁμοούσιον ἡμῖν ὑπάσχειν, οἷα δὴ ἔξ ἡμῶν προσληφθεῖσαν καὶ ἐνωθεῖσαν τῷ Θεῷ Λόγῳ καθ' ὑπόστασιν, ἀλλ' ἔφασκε τὴν μὲν τεκοῦσαν αὐτὸν παρθένον κατὰ σάρκα ὁμοούσιον ἡμῖν εἶναι, αὐτὸν δὲ τὸν Κύριον μὴ εἰληφέναι ἐξ αὐτῆς σάρκα ἡμῖν ὁμοούσιον, ἀλλὰ τὸ τοῦ Κυρίου σῶμα μὴ εἶναι μὲν σῶμα ἀνθρώπου ἀνθρώπινον δὲ σῶμα τὸ ἐκ τῆς παρθένου, πάσαις ταῖς ἐκθέσεσι τῶν πατέρων ἐναντιούμενος. Ἀλλὰ ἵνα μὴ πάντα καταλέγων μῆκος ἐμπού-
ἀρνεῖται τὸ δικαίωμα κρίσεως ἀνεξαρτήτου, ὅπερ τοῦναντίον δι' ὅλης τῆς ἐπι-
 στολῆς ἐπιβεβαίωσι.

ἦσω τῷ γράμματι, πάσαι τὴν ἐπ' αὐτῷ γεγενημένην πρᾶξιν ἀπεστείλαμεν τῇ σῇ ὁσιότητι, ἐν ἧ καὶ τῆς ἱερωσύνης αὐτόν, ὡς ἐπὶ τούτοις ἄλόντα, ἐγυμνώσαμεν καὶ τοῦ προστατεῖν μοναστηρίου καὶ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ὥστε καὶ τὴν σὴν ὁσιότητα γνοῦσαν τὰ κατ' αὐτόν, *πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν σὴν θεοσέβειαν τελούσι θεοφιλεσιτάτοις ἐπισκόποις δὴλῃν ποιῆσαι τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν, ἵνα μὴ ἀγνοία πολλάκις τῶν παρ' αὐτοῦ φρονηθέντων ἐφ' οἷς τε ἔάλω σαφῶς, ὡς πρὸς δμοδόξον ἢ διὰ γραμμάτων ἢ καὶ ἐτέρως τὰς πρὸς αὐτόν ὁμιλίας εὐρεθῶσι ποιούμενοι.* Πᾶσαν τὴν σὺν τῇ ὑμετέρᾳ θεοφιλίᾳ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα ἐγὼ τε καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πρόσαγορευόμεν. Ἐρρωμένοι ἐν Κυρίῳ καὶ ὑπερευχόμενοι ἡμῶν χαρισθείης ἡμῖν; θεοφιλέστατε πάτερ»¹.

24. Ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη τοῦ Φλαβιανοῦ διεσταυρώθη καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν τοῦ Λέοντος πρὸς αὐτόν πρώτην ἐπιστολήν, παραπονουμένου ἐπὶ βραδύτητι. Ἡ καθυστέρησις ὁμοῦ πάντως ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπὶ δύο ἢ καὶ τρεῖς μῆνας ὑπεξάιρεσιν τοῦ πρωτοτύπου τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐνδημούσης ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ νοταρίου πρεσβυτέρου Ἀστερίου, ἧτις προεκάλεσε τὴν καταγγελίαν τοῦ Εὐτυχοῦς ἐπὶ νοθείᾳ τῶν Ὑπομνημάτων καὶ τὴν ἀναθεώρησιν αὐτῶν ἐντολῇ τοῦ βασιλέως ὑπὸ παλυπληθεστέρως Ἐνδημούσης Συνόδου, προσκληθέντων ἐπὶ τούτῳ καὶ ἄλλων ἀρχιερέων καὶ δὴ τοῦ Καισαρείας Θαλασσίου καὶ τοῦ Ἀγκύρας Εὐσεβίου, παρόντος δὲ πάλιν καὶ τοῦ πατρικίου Φλωρεντίου. Εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 13 Ἀπριλίου παραστὰς ὁ τριβούνος καὶ δεφερενδάριος Μακεδόνιος διεμήνυσε τὴν βασιλικὴν διαταγὴν ὅπως οἱ εὐλαβεστάτοι ἐπίσκοποι πιστοποιήσωσι τὸ γνήσιον τῶν «πρῶν γενομένων ὑπομνημάτων περὶ τῆς αἰτίας ἧτις μεταξὺ Φλαβιανοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου καὶ Εὐτυχοῦς τοῦ ἀρχιμανδρίτου κινεῖται, ὅπερ ἐν τῷ παρόντι ὡσαύτως γενέσθαι ἢ βασιλικὴ ἐκέλευσεν αὐθεντία»². Ἡ σκευωρία εἶνε προφανής· ὁ ἀγὼν διεξάγεται οὐχὶ κατὰ τοῦ μηνυτοῦ ἐπισκόπου Δορυλαίου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ προεδρεύσαντος τῆς ὁμοφώνως κα-

1. Mansi V. c. 1229—1233. Ἡ παραδοθεῖσα μορφή τοῦ κειμένου πάντως δὲν εἶναι ἡ πρωτότυπος, ἀλλὰ μᾶλλον μετάφρασις ἐκ τῆς πρώτης λατινικῆς ἀποδόσεως αὐτοῦ καὶ πολλαχοῦ νοσεῖ, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ «Ἀποθέμεντος ὑποκοριζόμενος». Διωρθωμένον τὸ κείμενον ἐξέδωκεν ὁ Schwartz II, I. p. 76—87 Ἡ περὶ ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν ἀξίωσις τοῦ Φλαβιανοῦ ἀποδεικνύει ἀσυστάτους τὰς γνώμας τοῦ Batiffol ὅτι ὁ ἐπιστολὴ αὕτη εἶνε relatio, ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἐπ. ΚΠόλεως, ὅπως ὁ πάπας δικάσῃ τὴν ὑπόθεσιν (Le Siège apost. p. 503—504).

2. Mansi VI. 757=Schwartz p. 149.

ταδικασάσης τὸν Εὐτυχή συνόδου Φλαβιανοῦ, τοῦ παντὶ τρόπῳ προσπαθήσαντος ν' ἀποτρέψῃ καὶ τὴν δίκην καὶ τὴν καταδίκην. Τῶν συνέδρων τινές, προσεξάρχοντος τοῦ Ἰουλιουπόλεως Μελιφθόγγου· προσέβαλον τὸ ἀντικανονικὸν τῆς διαμφισβητήσεως τῆς ἀκριβείας τῶν Πρακτικῶν οὐχὶ προσωπικῶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κατάδικασθέντος, ἀλλὰ δι' ἀντιπροσώπων τῆς μονῆς του, ἡ δὲ Σύνοδος καθόλου διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς ἀξιώσεως τοῦ βασιλέως ὅπως οἱ σύνεδροι ἐνόρκως μαρτυρήσωσι περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἐκτειθειμένων γνωμῶν αὐτῶν. Οἱ νοτάριοι κληθέντες ἐβεβαίωσαν τὸ γνήσιον τῆς ἐκθέσεως τῶν Πρακτικῶν, ὁ δ' ἀρχιδιάκονος Ἀέτιος κατέθηκε καὶ ἀνεγράφη τοῦτο εἰς τὸ πρὸς τὸν βασιλέα ὑπόμνημα ὅτι «ὁ πρεσβύτερος καὶ νοτάριος Ἀστέριος κατελθὼν τοὺς χάριτας ἅπαντας ἀφείλετο, τά τε σχεδάρια τά τε αὐθεντικά καὶ ἔστι διμηνιαῖος καὶ τριμηνιαῖος χρόνος καὶ οὐδὲν τούτων ἔχομεν»· τοῦτο δ' ἐβεβαίωσε καὶ ὁ τριβοῦνος Μακεδόνης¹. Ἀποτυχῶν εἰς τοῦτο τὸ διάβημα ὁ Εὐτυχῆς, ἐπέδωκε νέαν αἴτησιν πρὸς τὸν Θεοδόσιον κατὰ τοῦ Φλαβιανοῦ, ὡς πρὸ τῆς ἐπὶ Συνόδου ἀκροάσεως προαποφασίσαντος τὴν καταδίκην αὐτοῦ, μαρτυροῦντος τοῦτο τοῦ σιλεντιαρίου Μάγνου. Τοῦ βασιλέως παραπέμφαντος τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν κόμιτα καὶ μάγιστρον τῶν θείων ὁφρικίων Φλάβιον Ἀρεόβινδον Μαρτιάλιον, ἐκ τῆς ἀνακρίσεως, εἰς ἣν μάρτυρες τοῦ Εὐτυχοῦς παρέστησαν τὰ γνωστὰ ὄργανα τοῦ Χρυσσαρίου Μάγνος καὶ Μακεδόνης καὶ τις διάκονος Κωνσταντῖνος, ἀντιπροσωπεύσας αὐτὸν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 13 Ἀπριλίου, οὐδὲν νέον ἐκέρδισεν ὁ αἰρετικὸς, πλὴν ὅτι ἐξηγεθίσθη ἔτι μᾶλλον ἢ αὐτὴ κατὰ τοῦ Φλαβιανοῦ.

25. Ἐκ τῶν πρώτων ὁ πατριάρχης ἀπέστειλε τὴν περὶ Εὐτυχοῦς ἐγκύκλιον καὶ τὰ πρακτικά τῆς Ἐνδημούσης εἰς τὸν Ἀντιοχείας Δόμον². τοῦτο δὲ προυκάλεσε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν «Ἀνατολικῶν», τὸν ὁποῖον ἔσπευσε νὰ διερμηνεύσῃ ὁ Θεοδώρητος δι' ὥραιας ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Φλαβιανόν. «Φωστῆρά σε τῆς οἰκουμένης φαινότατον ἀπέφηνεν ὁ τῶν ὄλων ποιητής τε καὶ τὴν βαθεῖαν σκοτομήνην εἰς καθαρὰν μετέβαλε μεσημβρίαν... ἡ τῆς σῆς ἀγιωσύνης ἀκτὶς τοῖς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας πολεμουμένοις ἀνεφάνη μεγίστη παραψυχὴ καὶ τῆς ἀποστολικῆς

1. Mansi VI. c. 764 κ. ἐξ.=Schwartz p. 178-179.

2. Τὴν ἀποστολὴν τῶν πρακτικῶν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς συνέστησεν ἡδὴ ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐνδημούσης ἐπ. Παλτοῦ Σάββας Mansi IV. c. 693. Μαρτυρία πρεσβ. Κυριακοῦ ἐν τῇ Ἀσηοτικῇ Συνόδῳ (Martin: Actes p. 134-135).

πίστεως ἀπέδειξε τὸν λιμένα, καὶ τοὺς τε εἰδότας θυμηδίας ἐνέπλησε, τοὺς τε ἀγνοοῦντας ἠλευθέρωσε τῶν σκοπέλων. Ἐγὼ δὲ διαφερόντως τὸν τῶν ἀγαθῶν ἀνυμῶ χορηγόν, πρόμαχον γενναῖον εὐρών, τῷ θείῳ φόβῳ τὸ ἀνθρώπειον ἐξελαύνοντα δέος καὶ τῶν εὐαγγελικῶν δογματικῶν προθύμως προκινδυνεύοντα καὶ τοὺς ἀποστολικούς ἀγῶνας ἀναδεχόμενον. Καὶ πᾶσα δὲ γλῶττα νῦν εἰς εὐφημίαν κινεῖται τῆς σῆς ἀγιότητος· οὐ γὰρ μόνον τῆς εὐσεβείας οἱ τρόφιμοι θαυμάζουσι τὸ τῆς πίστεως ἀκραιφνές, ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς ἀληθείας πολέμιοι λίαν ἤδουσι τὴν ἀνδρείαν»¹. Οἱ ἐπίσκοποι τῆς «Ἀνατολῆς» ἡγουμένου τοῦ Δόμου ἐδέχθησαν ἄνευ ἀντιρρήσεως τὰ κατὰ τοῦ Εὐτυχοῦς ἐν Κ)πόλει γενόμενα καὶ προσυπέγραψαν τὴν πράξιν τῆς καθαιρέσεως εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐπιδοκιμασίας καὶ συμφωνίας αὐτῶν². Οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ τόσῳ μᾶλλον εὐαρέστως ἐξεπλάγησαν ὅσῳ ἐγνώριζον τὰς τεταμένας σχέσεις μεταξὺ τῆς αὐτῆς καὶ τοῦ Φλαβιανοῦ. Εἰς τὴν ἐν τῷ μεταξὺ ληφθεῖσαν ἐπιστολῇ τοῦ Λέοντος Ρώμης, παραπονουμένου ὅτι δὲν ἔμαθε παρ' αὐτοῦ τι περὶ τῶν ἐν Κ)πόλει γενομένων κατὰ τοῦ Εὐτυχοῦς, ἐνῶ καὶ ἔκκλησιν τούτου ἔλαβε καὶ ἐπιστολῇ τοῦ βασιλέως, ὁ Φλαβιανὸς ἔσπευσε καὶ δευτέραν ν^ο ἀποστείλῃ εἰς Ρώμην ἐπιστολῇ³. Ἐν αὐτῇ, μετὰ σύντομον προοίμιον, ἐκτίθησι τὰ τῆς κακοδιδασκαλίας τοῦ Εὐτυχοῦς ὡς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ, τὴν ὑπὸ τοῦ Εὐσεβίου καταγγελίαν αὐτοῦ καὶ τὴν καταδικὴν ὑπὸ τῆς Ἐνδημιούσης συνόδου καὶ ὅτι παραμείνας ἀμετανόητος «διὰ πάντων διαταράξει τὴν παρ' ἡμῖν ἀγίαν ἐκκλησίαν ἐσπούδασε, προθήματα προτεθεῖς δημοσίᾳ, ὕβρωεν καὶ λοιδορίας ἀνάμιστα, προσεπιτούτοις καὶ δεήσεις ἐπιδούς τῷ εὐσεβεστάτῳ

1. Ἐπιστ. II, Migne t. 83 c. 1184. Τὴν χάριν αὐτοῦ ἐξέφρασεν ὁ Θεοδώγητος καὶ πρὸς τὸν Ἀγκύρας Εὐσέβιον. Ἐπιστ. 82. αὐτόθι c. 1264.

2. Ὡς αὐτός· ὁ Δόμος ἐδήλωσεν ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ συνόδῳ τοῦ 449. πρβλ. Hefele-Leclercq Histoire des Conciles t. II. i p. 544.

3. Οὕτε ὁ Duchesne οὔτε ὁ Batiffol ἐσημείωσαν περὶ δύο ἐπιστολῶν τοῦ Φλαβιανοῦ πρὸς Λέοντα. Ἐν τούτοις τὰ ἀνωτέρω παρατεθέντα κείμενα σαφῶς δεικνύουσι περὶ δύο διαφόρων ἐπιστολῶν· ἔπειτα αὐτὴ ἡ συνήθεια τῆς Ἐκκλησίας ἀπῆτει τὴν ἐν σπουδαίοις ζητήμασι—causae maiores—ἐπικοινωνίαν τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας (πρβλ. Ἄδ. Ν. Διαμαντοπούλου Ἡ Γ'. Οἰκουμ. Σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ σ. 59 καὶ σημ. 1). Ἡ δῆλωσις τοῦ Εὐτυχοῦς περὶ ἐκκλήσεως εἰς τὰς συνόδους Ρώμης, Ἀλεξανδρείας κτλ. ὅσονδήποτε ἀνεπισημῶς καὶ ἂν ἐγένετο ἦτο ἀναμφισβήτητος, ἡ δὲ κατὰ τὴν διαδικασίαν προτέρα δῆλωσις αὐτοῦ ὅτι θὰ παρεδέχετο τὰ προτεινόμενα εἰς αὐτὸν ἂν οἱ ἐπίσκοποι Ρώμης καὶ Ἀλεξανδρείας ἐπιβάλωσιν εἰς αὐτὸν ταῦτα, καθίστη ἀναγκαίαν τὴν εἰς τούτους ἀνακοίνωσιν τῶν γενομένων ἐν Κ)πόλει περὶ τὸν Εὐτυχῆ.

καὶ φιλοχρίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ αὐτὰς πεπληρωμένας ἀλαζονίας καὶ προσηλακισμῶν», ἐπιλέγει «Ἄλλὰ τούτων οὕτω παρακολουθησάντων, γράμματα ἡμῖν ἐπεδόθη τῆς ὑμετέρας δσιότητος διὰ τοῦ κόμιτος Πανσοφίου, δι' ὧν ἐδιδάχθημεν ὡς ὁ αὐτὸς Εὐτυχῆς λιβέλλους ἐξαπέστειλεν ὑμῖν, πεπληρωμένους πάσης ἀπάτης καὶ πανουργίας (φάσκων) ἐν τῷ καιρῷ τῆς κρίσεως λιβέλλους ἐπιδεδωκέναι ἔκκλητους ἡμῖν τε καὶ τῇ Ἐνδημούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ καὶ ἐπικαλέσασθαι τὴν ὑμετέραν δσιότητα, ὅπερ οὐδαμῶς παρ' αὐτοῦ γέγονεν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος διεψεύσατο. συναρπάσαι τὰς ὑμετέρας ἀκοὰς οἰόμενος. Συγκινηθεὶς οὖν, δσιώτατε πάτερ, διὰ πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ τολμηθέντα καὶ διὰ τὰ εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν γενόμενά τε καὶ λεγόμενα, παρηγοῖσασαι συνήθως κατὰ τὸ πρόπον τῇ ἱερῶσύνῃ καὶ οἰκειωσάμενος τὸ κοινὸν πρᾶγμα καὶ τὴν τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν κατάστασιν, συμψηφίσασθαι μὲν τῇ γενομένῃ κατ' αὐτοῦ κανονικῶς καθαιρέσει δι' οἰκειῶν γραμμάτων καταξίωσον, στηρίζαι δὲ καὶ τὴν τοῦ εὐλαβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως πίστιν. Μόνης γὰρ τὸ πρᾶγμα δεῖται τῆς παρ' ὑμῶν ὀπῆς καὶ ἀντιλήψεως, ὀφειλούσης διὰ τῆς οἰκειίας συναιρέσεως¹ εἰς γαλήνην καὶ εἰρήνην πάντα μετασκευάσαι. Οὕτω γὰρ καὶ ἡ ἐπαναστάσα ἀίρεσις καὶ ἡ δι' αὐτὴν ταραχὴ εὐμαρῶς καταργηθήσεται, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος διὰ τῶν ὑμετέρων γραμμάτων, κωλυθήσεται δὲ καὶ ἡ θρυλλομένη γενέσθαι σύνοδος, ὥστε μὴ τὰς ἀπανταχόσε ἁγιωτάτας ἐκκλησίας διαταραχθῆναι»².

26. Αἱ δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Φλαβιανοῦ πρὸς Λέοντα ἦσαν τὸ μὲν ἀνακοινώσεις τῶν ἐν Κπόλει γενομένων γενικοῦ διὰ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν χαρακτῆρος, ἅτε δογματικῆς φύσεως ζητήματος ἀνακινήθέντος, διὰ διδασκαλίας ὅπως ἀντιθέτου πρὸς τὴν ἐπίσημον πίστιν τῆς Ἐκκλησίας³, ὁ δ' ἐπίσκοπος-μητροπολίτης Ρώμης ἐκαλεῖτο ν' ἀνακοινώσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐνδημούσης συνόδου εἰς τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ διοικήσεως· τὸ δὲ παρεκαλεῖτο ὅπως κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἀνωτάτης ἱεραρχίας⁴ ἐπιδείξῃ τὸ προσήκον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν κοινὴν τῆς Ἐκκλησίας ὑπόθεσιν, ὥσει ἀμεσώτερον αὐτὸν προσωπικῶς ἐνδιέφερε⁵, καὶ προσθήσῃ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ψῆφον εἰς τὴν κανονι-

1. ἡ συνηθεστέρα γρ. συνέσεως.

2. Mansi V. c. 1252—1256. Schwartz p. 38—40.

3. Τοῦτο ὁ Φλαβιανὸς τονίζει διὰ τῶν «ὡς καὶ ἡ ὑμετέρα ἐπίσταται εὐσέβεια» Mansi v. c. 1265. Schwartz p. 38.

4. «Κατὰ τὸ πρόπον τῇ ἱερῶσύνῃ».

5. «Καὶ οἰκειωσάμενος τὸ κοινὸν πρᾶγμα καὶ τὴν τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν κατάστασιν».

κὴν τοῦ Εὐτυχοῦς καθαίρεισιν· διότι, προστίθεται, ἡ ψῆφος αὐτοῦ καὶ βοήθεια θὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν διαταραχθεῖσαν εἰρήνην καὶ θὰ προλάβῃ καὶ τὴν σύγκλησιν τῆς θρυλλουμένης συνόδου. Ἦτο προφανὲς ὅτι ἐξασφαλιζομένης καὶ τῆς ψήφου τῆς ὁωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὡς πρώτης μάλιστα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ πράξῃ τι μόνος ὁ κεκηρυγμένος ὑποσηρικτῆς τοῦ αἰρετικοῦ Διόσκορος. Τέλος παρεκαλεῖτο ὁ Λέων δι' ἐπιστολῆς του νὰ διαφωτίσῃ τὸν βασιλέα περὶ τοῦ σφαλεροῦ τῆς νέας διδασκαλίας διὰ τῆς ἐπιβεβαιώσεως τοῦ ὀρθοῦ τῆς πίστεως τοῦ βασιλέως, δηλ. τῆς ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένης δογματικῆς διδασκαλίας.

27. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Θεοδόσιος ἐξέδωκε διάταγμα περὶ συγκλήσεως νέας οἰκουμενικῆς συνόδου· τὸ διάταγμα ἐξεδόθη τὴν 30 Μαρτίου 449, ἀλλ' ἡ σύγκλησις εἶχε πρὸ πολλοῦ χρόνου ἀναγγελθῆ ἀνεπισήμως ὡς συνέπεια τῆς ἐκκλήσεως τοῦ Εὐτυχοῦς. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας καὶ οἱ περὶ τὸν Θεοδώρητον οὐδὲν καλὸν διέβλεπον ἐκ τῆς συνόδου αὐτῆς ἀναμενόμενον. Ὁ Διόσκορος διηύθυνεν ἐξ Ἀλεξανδρείας ὅλην τὴν πρὸς τοῦτο κίνησιν· ἡ αὐτὴ διὰ τοῦ Χρυσοσθένου καὶ τῆς Εὐδοκίας ἦσαν εἰς τὴν πλήρη αὐτοῦ διάθεσιν· ὁ γνωστὸς ἐκ τῆς προτέρας ἐν Ἐφέσῳ συνόδου τοῦ 431 Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος, μετὰ τῶν ἀξιώσεων αὐτοῦ εἰς βάρους τῆς ἀντιοχειακῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἦτο πάλιν ἀσφαλῆς σύμμαχος· ὁ Ἐφέσου Στέφανος, τοῦ ὁποίου ἡ νομιμότης ἠμφεσβητεῖτο ὑπὸ τοῦ προκατόχου του Βασιανοῦ, ἦτο ἴσως πρόθυμος ν' ἀντιγράψῃ τὸν Μέμωνα τοῦ 431· οἱ ἰσχυροὶ μητροπολίται Καισαρείας Θαλάσιος, Ἀγκύρας Εὐσέβιος, ὁ Βηρυττοῦ Εὐστάθιος διὰ πίεσεων τῆς αὐτῆς εἶχον ἐγκαταλίπει τὸν Φλαβιανὸν ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μετασχόντων τῆς Ἐνδημούσης καὶ καταδικασάντων τὸν Εὐτυχή· Ὁ Θεοδώρητος τότε ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Δόμνον «Οὐδὲν ἔστιν ἐκ τῆς θρυλλουμένης συνόδου προσδοκῆσαι χρηστόν.. οὐδὲ γὰρ ἴσασιν οἱ ἐκ τῶν ἄλλων διοικήσεων τὸν ἐγκείμενον τοῖς δώδεκα κεφαλαίοις ἰόν, ἀλλὰ τῇ περιφανείᾳ τοῦ ταῦτα γεγραφότος (τοῦ Κυρίλλου) προσέχοντες οὐδὲν ὑποπιεύουσι φλαῦρον» καὶ οἶμαι ὡς ὁ τὸν

1. Οἱ περὶ τὸν Θεοδόσιον παρεσκεύασαν ἱκανοὺς ἐκ τῆς ἱεραρχίας συνεργάτας τοῦ Διοσκόρου, ὡς ἀυστόλως αὐτὸς ὁ Θεοδόσιος ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ προσκλητηρίου γράμματος τῆς 30 Μαρτίου «ἐπιστάμενοι ἀκριβῶς ὡς καὶ ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος καὶ ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Θαλάσιος καὶ πᾶς τοιοῦτος θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας ἐραστῆς καὶ ζηλωτῆς δημογνώμονες ἔσονται τῇ σῇ ἀγίωσύνῃ» Mansi VI c. 601. Πρβλ. καὶ Ἡρακλείδου - Νεστορίου p. 301.

ἐκείνου διαδεξάμενος θρόνον πάντα πραγματεύεται, ὥστε *δευτέρᾳ ταῦτα κρατῦναι συνόδῳ*. Ὁ γὰρ ἐξ ἐπιτάγματος τοιαῦτα πρόφην γράψας καὶ ἀναθεματίσας τοὺς τούτοις ἐμμένειν μὴ βουλομένους, τί οὐκ ἂν πράξειεν οἰκουμενικῇ προκαθίσας συνόδῳ; Καὶ εὖ ἴσθι, δέσποτα, ὡς οὐδεὶς τῶν τὴν ἐγκειμένην αὐτοῖς αἴρεσιν ἐγνωκότων ἀνέξεται αὐτὰ δέξασθαι, *κὰν δις τοσοῦτοι ψηφίσωνται*¹. τοῦτο πάντως καὶ ὁ Φλαβιανὸς συνησθάνετο καὶ διὰ τοῦτο παρεκάλεσε τὸν Λέοντα νὰ διαφανίσῃ οὕτω τὸν βασιλέα, ὥστε ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν περὶ συγκλήσεως τῆς συνόδου. Ἐν τούτοις ἐπῆλθον τὰ γεγονότα τοῦ Πάσχα², ὅτε ὁ Θεοδοσίος ἔπαυσεν ἐπιδεικτικῶς προσερχόμενος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ διέταξε τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀκεραιότητος τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐνδημούσης. Πρὸ τῆς πολιτικῆς ταύτης βίας ὁ Φλαβιανὸς ἀπεφάσισε νὰ θυσιάσῃ ἑαυτὸν, ὑποβάλλων τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου παραίτησιν καὶ ἀποσυρόμενος εἰς τὸν ἤσυχον βίον τῆς μονῆς του. Ὁ Θεοδοσίος ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησιν καὶ διέταξε τὴν σύγκλησιν τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου οὐχὶ πρὸς βλάβην αὐτοῦ «ἀλλ' ἵνα ἀληθῶς ἐξετασθῇ καὶ θριαμβεύσῃ ἡ ἀλήθεια ἐν παντὶ ζητήματι»³. Ἀπήτησεν ὁμοως παρ' αὐτοῦ ἔκθεσιν ἢ ὁμολογίαν πίστεως, πρᾶγμα πρωτόκουστον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας⁴. Ὁ Φλαβιανὸς ὑπέβαλε τότε τὴν ἐξῆς ὁμολογίαν: «Φλαβιανὸς ἐπίσκοπος Κπόλεως τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ φιλοχριστῷ ἡμῶν βασιλεῖ Θεοδοσίῳ χαίρειν. Οὐδὲν οὕτω πρέπει ἱερεῖ Θεοῦ καὶ τῷ τὰ θεῖα παιδευθέντι δόγματα, ὡς ἔτοιμον εἶναι πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι αὐτὸν λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος καὶ χάριτος· οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ ἔστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι. Ἐπεὶ οὖν καὶ ἡμεῖς ἐλέει τοῦ ταμβασιλέως ἡμῶν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἱερουργοὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἐκκληρώθημεν, φρονοῦμεν ὀρθῶς καὶ ἀνεπιλήπτως, πάντοτε ταῖς θεαῖς Γραφαῖς ἐπόμενοι καὶ ταῖς ἐκθέσεσι τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεληθόντων, καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τοῦ τῆς δσίας μνήμης Κυρίλλου, τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρέων, καὶ κηρύττομεν τὸν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πρὸ αἰῶνων μὲν ἐκ Θεοῦ Πατρὸς

1. Migne t. 83 c. 1309—1312.

2. Βλέπε ἀνωτ. § 20.

3. Ἡρακλείδου - Νεστορίου p. 300.

4. Ἡ περίπτωσις τῆς ὑπὸ τοῦ Μ. Θεοδοσίου τῷ 382 ἀπαιτήσεως παρὰ τῶν ἐπισκόπων τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν ὅπως γραπτῶς ὑποβάλλωσιν ἐκθεσιν τῆς ἑαυτῶν πίστεως (Σωκρ. Ἐ' I. V, κεφ. 10=Migne t. 67 c. 581) οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς ταῦτα.

ἀνάρχως γεννηθέντα κατὰ τὴν Θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, θεὸν τέλειον καὶ ἀνθρωπὸν τέλειον, τὸν αὐτὸν ἐν προσλήψει ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον τῇ μητρὶ τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ γὰρ ἐν δύο φύσεσιν ὁμολογοῦντες τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν σάρκωσιν τὴν ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ ἐνσάρκωσιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει καὶ ἐν ἐνὶ προσώπῳ, ἕνα Χριστόν, ἕνα Υἱόν, ἕνα Κύριον ὁμολογοῦμεν, καὶ μίαν μὲν τοῦ Θεοῦ Λόγου φύσιν, σεσαρκωμένην μέντοι καὶ ἐνανθρωπήσασαν λέγειν οὐκ ἀρνούμεθα, διὰ τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· τοὺς δὲ δύο Υἱοὺς ἢ δύο πρόσωπα καταγγέλλοντας, ἀλλ' οὐχ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος κηρύττοντας, ἀναθεματίζομεν καὶ τοὺς τὰ αὐτοῦ φρονοῦντας ἢ λέγοντας καὶ ἐκπέσωσιν οἱ τοιοῦτοι τῆς υἰοθεσίας, τῆς ἐπηγγελμένης τοῖς ὀρθῶς πιστεύουσι. Δέσποτα Κύριε, βοήθησον ἡμῖν, ὁ Θεός. Ταῦτα ἔγραψα τῇ ἑμαυτοῦ χειρὶ εἰς πληροφορίαν τοῦ ὑμετέρου κράτους καὶ εἰς τὸ καταισχυθῆναι τοὺς ἐπηρεαζόμενους ἡμῶν τὴν ὀρθοῦσιν καὶ ἀπλήρῃ ἐν Χριστῷ ἀναστροφῇ»¹. Προφανῶς ἡ ὁμολογία αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τοῦ συμφώνου τῶν Διαλλαγῶν, παραλαμβάνεται ὁμως ἐν αὐτῇ καὶ ἡ προσφιλεῖς εἰς τὸν Κύριλλον ἀπολλινάριος ἔκφρασις, ἐξουδετερουμένη ὁμως διὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐρμηνείας, καταδικάζεται δὲ καὶ ἀναθεματίζεται ὁ Νεστόριος καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ μετὰ τῆς περὶ δύο Υἱῶν καὶ δύο προσώπων δῆθεν διδασκαλίας των. Σημειωτέον δ' ἐπὶ τοῦτοις ὅτι ἐκπεφρασμένως ὁ Φλαβιανὸς ποιεῖται μνεῖαν τῆς Β' οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ συμπληρωθέντος Συμβόλου, πράγμα τὸ ὁποῖον ἀπέφευγον οἱ περὶ τὸν Κύριλλον καὶ τὸν Διόσκορον καὶ οἱ περὶ τὸν Εὐτυχῆ τὴν αὐτὴν ἐμπνέοντες μὴ ἀναγνώριζοντες οὔτε τὴν οἰκουμενικότητα οὔτε τὸ κῦρος αὐτῆς. Ἡ παρὰ τοῦ Φλαβιανοῦ ὁμως ἀπαιτηθεῖσα αὕτη ὁμολογία πίστεως ἦτο παγίς στηθεῖσα προσωπικῶς κατ' αὐτοῦ, ἵνα ἐφαρμοσθῇ κατ' αὐτοῦ ὁ δῆθεν ὄρος τῆς ἐν Ἐφέσῳ οἰκουμενικῆς συνόδου τοῦ 431, ὁ ἀπαγορευῶν πᾶσαν νέαν ἔκθεσιν πίστεως, τῆς τοῦ ἐν Νικαίᾳ Συμβόλου. Ἐν τούτοις ἡ διατύπωσις τῆς ὁμολογίας τοῦ Φλαβιανοῦ δεικνύει προφανῶς ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐξητήθη ἢ ἐπὶ μόνου τοῦ ἐπιδίκου ζητήματος τῆς ἐνσάρκωσης πίστεως. Καὶ εἶχε μὲν αὕτη ἐπισημότατά διατυπωθῆ ἐν τῇ καταδικαστικῇ τοῦ Εὐτυχοῦς ἀποφάσει τῆς Ἐνδημούσης, ὑπογεγραμ-

μένη ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν τῆς συνόδου μελῶν· ἀλλ' ἡ αὐλή, ἣτις ἐπολέμει κυρίως τὸν Φλαβιανὸν καὶ ἐπέδιωκε ν' ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτοῦ ὅσον ἡδύνατο περισσοτέρους ἐκ τῶν ἐπισκόπων ἐκείνων καὶ καταστήσῃ εὐκολωτέραν τὴν καταδίκην αὐτοῦ, ἤθελε προσωπικὴν αὐτοῦ ὁμολογίαν.

28. Ὁ Πάπας Λέων λαβὼν τὴν δευτέραν τοῦ Φλαβιανοῦ ἐπιστολὴν καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς Ἐνδημούσης συνόδου ἅμα δὲ καὶ τὴν πρόσκλησιν εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ νέαν οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἔγραψε πρὸς τὸν Πατριάρχην μακρὴν ἐπιστολὴν¹, δι' ἧς ἐπιδοκιμᾷζει τὰς περὶ Εὐτυχοῦς ἀποφάσεις τῆς Ἐνδημούσης· ἱκανοποιῶν δὲ καὶ τὴν εἰσήγησιν τοῦ Φλαβιανοῦ ὅπως δι' ἰδίας ἐκθέσεως τῆς ὀρθοδόξου περὶ ἐνανθρωπήσεως διδασκαλίας ἐνισχύσῃ τὴν πίστιν τοῦ βασιλέως καὶ πείσῃ οὕτως αὐτὸν ν' ἀνακαλέσῃ τὴν περὶ νέας συνόδου πρόσκλησιν, ὁ Λέων ἐπεκτείνεται ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν τῷ Χριστῷ ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων. Πρὸς τοῦτο ὁ πάπας ἐχρησιμοποίησε ἀναμφισβητήτως ἅπαν τὸ ἀπὸ τοῦ 430 συγκομισθὲν περὶ τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος ὑλικόν, ἀπὸ τῶν συλλογῶν τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Κασσιανοῦ μέγχι τοῦ Ἐραριστοῦ τοῦ Θεοδωρήτου καὶ τῆς ἀποφάσεως ἧ τοῦ ὄρου τῆς Ἐνδημούσης συνόδου τοῦ 448. Ὁ Εὐτυχὴς δὲν ἐνόησεν αὐτὸ τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως «ὅπερ ἀνά πάσαν τὴν οἰκουμένην τῇ φωνῇ πάντων τῶν ἀναγεννωμένων προφέρεται»². δι' οὗ τὰ πάντων σχεδὸν αἰρετικῶν καταλλύεται μηχανήματα», δι' ὧν τε περὶ τοῦ Πατρὸς λέγει καὶ περὶ τοῦ Υἱοῦ, ὅς «συναΐδιος αὐτῷ ἀποδείκνυται, ἐν οὐδενὶ τοῦ Πατρὸς διαφέρων. Ὁ δὲ αὐτὸς τοῦ αἰδίου Πατρὸς μονογενὴς αἰδῖος ἐτέχθη ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἣτις χρονικὴ γέννησις τῆς θείας αὐτοῦ καὶ αἰδίου γεννήσεως οὔτε τι ἀπεμείωσεν οὔτε μὴν τι

1. Ἐγρᾶφη τῇ 13 ἰουνίου 449 «εἰδοῖς ἰουναίαις».

2. Ὅπως αὐθαιρέτως καὶ ἀβασίμως ὁ Batiffol ἐν *Siège apostolique* p. 508 note 1 βεβαίωι ὅτι τὸ ἐνταῦθα μνημονεύομεν σύμβολον εἶνε τὸ λεγόμενον «ἀποστολικόν», τὸ ἐν Ρώμῃ κατὰ τὸ βάπτισμα χρησιμοποιούμενον. Ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, πανταχοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐπίσημον Σύμβολον, ὑπὸ πάντων «φαλλόμενον» ἦτο τὸ τῆς Νικαίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 381 ἐν Ἀνατολῇ (Θράκη, Πόντος, Ἀσία, Ἀντιοχεῖα, Μεσοποταμίαι, Φοινίκη, Παλαιστίνη, Ἀραβία, Ἀλεξάνδρεια, Β. Ἀφρικῆ) τὸ ἐν τῇ Β'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ συμπληρωθὲν, οὗ ἡ χρῆσις εἶνε καταφανὴς ἐκ τῶν ἐρημνεῶν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ δ'. καὶ ε'. αἰῶνος καὶ δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ Κυρίλλου. Περὶ τοῦ «ἀποστ. Συμβόλου βλ. Gaspari: *Quellen zur geschichte d. Taufsymbols* 1875 t. III p. 3 κεξ, καὶ A. Harnack ἐν *Patrum apostolicorum op. fasc. I, 2*, pp. 115 - 142 ἐκδ. 1878.

ταύτη προσέθηκεν, ἀλλ' ὄλην ἑαυτὴν εἰς τὸ σῶσαι τὸν πεπλανημένον ἄνθρωπον ἐκένωσεν· οὐδὲ γὰρ ἂν ἠδυνήθημεν νικῆσαι τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου τὸν ἀρχηγόν, εἰ μὴ τὴν ἡμετέραν αὐτὸς φύσιν ἀνέλαβε καὶ οἰκείαν ἀπειργάσατο.. Σωζομένης τοίνυν τῆς ιδιότητος ἑκατέρας τῆς φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον συνιούσης, ἀνελήφθη ὑπὸ μὲν τῆς θεότητος ἢ ταπεινότης, ὑπὸ δὲ τῆς δυνάμεως τὸ ἀδύνατον, ὑπὸ τοῦ ἀθανάτου τὸ θνητόν, καὶ πρὸς τὸ τῆς ἡμετέρας φύσεως ἐκτισθῆναι τὸ ὄφλημα, ἢ θεία φύσις ἠνώθη τῇ φύσει τῇ παθητῇ... Ἐν ἀκραιά τοιγαροῦν ἀληθοῦς ἀνθρώπου καὶ τελεία φύσει Θεὸς ἐτέχθη ἀληθής, ὅλος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ καὶ ὅλος ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς.. Φυλάττει γὰρ ἑκατέρα φύσις ἀνελλιπῶς τὴν ἑαυτῆς ιδιότητα... Καινῇ δὲ τῇ γεννήσει τεχθεῖς, ἐπεὶ περ ἢ ἄχραντος παρθενία ἐπιθυμίαν μὲν ἠγνόησεν, *τὴν δὲ τῆς σαρκὸς ἐχορήγησεν ὕλην καὶ προσελήφθη ἐκ τῆς μητρὸς ἢ τοῦ δεσπότη φύσις, οὐχ ἢ ἁμαρτία*, οὐ μὴν, ἐπειδήπερ ἐν τῷ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ τεχθέντι ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς Παρθένου, θυμασθὴ τίς ἐστιν ἢ γέννησις, διὰ τοῦτο οὐχ ἡμῖν ἢ φύσις ὁμοία· ὁ γὰρ ὢν Θεὸς ἀληθής, αὐτὸς ἐστὶ καὶ ἄνθρωπος ἀληθής.. ὥσπερ γὰρ τῷ ἔλεειν ὁ Θεὸς τροπὴν οὐχ ὑφίσταται, οὕτως ὁ ἄνθρωπος τῷ μεγέθει τῆς θείας ἀξίας οὐκ ἀναλίσκεται· ἐνεργεῖ γὰρ *ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θλιέτου κοινωνίας* ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν Λόγου κατεργαζομένου ὅπερ ἐστὶ τοῦ Λόγου, τοῦ δὲ σώματος *ἐκτελοῦντος ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος*... ὅπερ τὴν φύσιν τοῦ ἡμετέρου γένους οὐκ ἀπολέλοιπεν... Καὶ ἢ μὲν τῆς σαρκὸς ἢ γέννησις ἀνθρωπίνης ἐστὶ δῆλωσις φύσεως, ὁ δὲ τοκετὸς τῆς Παρθένου μήνυμα τῆς θείας ὑπάρχει δυνάμεως.. εἰ καὶ τὰ μάλιστα γὰρ ἐν τῷ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστῷ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου *ἐν ἐστὶ τὸ πρόσωπον*, ὅμως *ἕτερόν* ἐστὶν *ἐκεῖνο*, *ἐξ οὗ ἐν ἑκατέρῳ κοινόν* ἐστὶ τὸ *τῆς ὕβρεως*, καὶ *ἕτερον* ἐξ οὗ κοινόν τὸ *τῆς δόξης κατέστηκεν*· ἐξ ἡμῶν γὰρ ἐστὶν αὐτῷ ἢ ἐλάσσω τοῦ Πατρὸς *ἀνθρωπότης*, ἀπὸ δὲ τοῦ πατρὸς ἐστὶν αὐτῷ ἢ *μετὰ τοῦ Πατρὸς ἴση θεότης*». Ἐκπλήττεται δὲ ὁ Λέων ὅτι ἀπαρατήρητος καὶ ἀνεπιτίμητος παρῆλθεν ἐνώπιον τῆς Συνόδου ἢ δῆλωσις τοῦ Εὐτυχοῦς ὅτι δέχεται τὸν Μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐκ δύο φύσεων πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως «ὅπερ ἐστὶν ἀθέμιτον» ἐξίσου πρὸς τὸ λέγειν «ὡς μετὰ τὸν Λόγον σάρκα γενέσθαι μία ἐν αὐτῷ φύσις ἐστὶ». Τοῦτο ὅμως ἤδη σαφῶς ἐξηγήσεν ὁ Θεοδώρητος ἐν τῷ Ἐραριστῇ του κ. 2 Migne 83. c. 137. 140. 144. 324. Ἐν τέλει ὁ Λέων ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς συγχωρήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ Εὐ-

1. Mansi ἔχει «σαρκώσεως».

τουχοῦς, ἄν, ὡς ἐν τῇ ἐκκλήσει αὐτοῦ λέγει, μεταγνοὺς ἀποκηρύξῃ τὴν δόξαν του. Διὰ τὴν συγκαλουμένην δὲ ἐν Ἐφέσῳ νέαν σύνοδον δηλοῖ ὅτι ἀποστέλλει ὡς τοποτηρητὰς αὐτοῦ τὸν ἐπίσκοπον Ἰουλίον, τὸν πρεσβύτερον Ρενᾶτον, τὸν διάκονον Ἰλαρον καὶ τὸν νοτάριον Δουλίτιον'. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Λέοντος ὠνομάσθη, κατὰ τὴν τότε γενικὴν συνήθειαν περὶ δογματικῶν ἐκθέσεων³ «τόμος» καὶ περιέχει τὴν περὶ τοῦ ἐπιδίκου ζητήματος διατύπωσιν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἔπραττον πᾶσαι αἱ μεγάλαι ἐκκλησίαι κατὰ τὰς συνόδους⁴. Ἡ ἐκθεσις αὕτη τοῦ Λέοντος οὐδὲν ἀπολύτως ἔχει τὸ πρωτότυπον, ἀλλ' εὔρηται ἐν πλήρει ἐξαρτήσει ἐκ τοῦ τύπου τῶν Διαλλαγῶν καὶ τοῦ Ἐραριστοῦ τοῦ Θεοδώρητου⁴ καὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐνδημούσης συνόδου τοῦ 448. Παρὰ πᾶσαν ὁμως τὴν ἔκτασιν αὐτῆς οὔτε τὴν διατυμπανισθεῖσαν σαφήνειαν περιέχει, οὔτε τὴν ἀκριβειαν τῶν θεολογικῶν ὄρων· οὐδεὶς ὄρισμὸς τῶν ἐννοιῶν «φύσις» καὶ «πρόσωπον» ὑπάρχει. Ἐν τῷ ἀν-

1. Mansi V.c. 1265—1288. Ἡ ἐκ τοῦ λατινικοῦ πρωτοτύπου ἑλληνικὴ μετάφρασις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Λέοντος εἶνε πολλαχοῦ ἐσφαλμένη παρὰ Mansi. Διορθωμένην ἐξέδωκε νῦν αὐτὴν ὁ Schwartz II, 1. 1. p. 14—19.

2. Τόμον ὀνομάζει ὁ Θεοδώρητος τὸν ὄρον τῆς Β'. Οἰκ. Συνόδου καὶ τὸν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῦ 379 (ἐπιστ. 146 ἐν Migne t. 83 c. 1392) καὶ τῷ 431 τὸ ὑπὸ τῶν «Ἀνατολικῶν» ἐπιδοθέν Θεοδοσίῳ τῷ β'. δογματικὸν ὑπόμνημα (ἐπιστ. 170 ἐν Migne t. 83 c. 1481)· τόμος ὠνομάσθη ἡ πρὸς Ἀρμενίους περὶ πίστεως ἐπιστολὴ τοῦ ΠΚ. Πρόκλου τῷ 435 ἢ 437 (Migne t. 65 c. 856 καὶ Mansi V.c. 421) καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐνδημούσης τοῦ 448 (Mansi VI c. 693).

3. Ὡς τοῦτο ἐπραξάν ἐν τῇ Γ'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἡ ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας διὰ τῆς ἐπιστολῆς «τοῦ Σωτήρος» καὶ ἡ τῆς Καρχηδόνος. ΒΛ. Ἀδ. Ν. Διαμαντοπούλου: Ἡ Γ'. Οἰκ. Σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ 1933 σ. 71.

4. Ὁ J. Turmel ἐν Histoire de la Théologie positive depuis l'origine jusqu' au Concile de Trente. 1904 p. 214 κ. ἐξ. «La Théologie de l'union hypostatique s'est non pas développée, mais affermie sous la plume de St Léon, mettant à profit le travail de Théodoret». Ὁ Batiffol ἐν Siècle apostolique p. 507 λέγει ὅτι ἡ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ «ἐκτεθειμένη διδασκαλία εἶνε ἀκριβῶς ἡ τοῦ ἐνωτικοῦ τύπου τοῦ 433, ἀλλὰ ἐκπεφρασμένη εἰς τὴν χαρακτηριστικὴν τὸν ἅγ. Λέοντα διαιγιῇ, πλήρη καὶ εὐγενῆ μορφήν, ἀλλ' ὁμολογεῖ ὅτι «ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Κασσιανοῦ, ἐν δὲ τῇ συμπληρώσει τῶν πατρικῶν χωρίων—ἐκ τοῦ Ἐραριστοῦ τοῦ Θεοδώρητου... δὲν δύναται δὲ νὰ ῥηθῇ ὅτι σημειοῖ πρόοδον θεολογικὴν καὶ δογματικὴν ὡς πρὸς τὴν ὑποστατικὴν ἔνωσιν» ἐν ἄρθρῳ αὐτοῦ St Léon ἐν Dictionnaire de Théologie Catholique t. IX, t. col. 250. Ἡδη Γεννάδιος ὁ ἐκ Μασσαλίας εἰς τὸ de viris illustribus c. 85 «αἱ τοῦ Λέοντος ἐπιστολαὶ κατὰ Εὐτυχοῦς περὶ ἀληθοῦς τοῦ Χριστοῦ ἐνοσαρκώσεως πρὸς διαφόρους πιστεύονται ὑπὸ τοῦ Prosper ὑπαγορευθεῖσαι». Ἦν δὲ ὁ Prosper ὁ γνωστὸς ὀπαδὸς καὶ ἀπολογητὴς τοῦ Αὐγουστίνου, καὶ συνεργάτης τοῦ Κασσιανοῦ.

θρωπίνῳ παράγοντι τοῦ «δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ» διακρίνει τὴν «ὔλην τῆς σαρκός, ἣν ἐχορήγησεν ἡ παρθενία», τὴν «φύσιν τοῦ δεσπότης, τὴν προσληφθεῖσαν ἐκ τῆς μητρὸς» καὶ τὴν «μορφὴν ἐκατέραν», ἔνθα «μορφὴ» σημαίνει «πρόσωπον», ἀφοῦ «ἐνεργεῖ μετὰ τῆς θάτερου κοινωνίας ὄπερ (δηλ. ὅ,τι) ἴδιον ἔσχηκεν». Ταῦτα πᾶν ἄλλο ἢ τὴν *lucidité* τοῦ Λέοντος, κατὰ Batiffol, δεικνύουσι¹. Καὶ ἐν τῇ ἐκφράσει «ἡ μὲν τῆς σαρκὸς γέννησις ἀνθρωπίνης ἐστὶ δῆλωσις φύσεως, ὃ δὲ τοκετὸς τῆς παρθένου μήνυμα τῆς θείας ὑπάρχει δυνάμεως» ὑπενθυμίζουσα νεστοριανικὰς τινὰς φρασεολογίας, δικαίως θὰ προκαλέσῃ ἐν Χαλκηδόνι δυσφορίαν τῶν κυριλλείων καὶ θ' ἀπαιτηθῶσιν σαφέστεραι ἐξηγήσεις παρὰ τῶν λεγάτων τοῦ Πάπα, ἐνῶ ὁ Νεστόριος ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἐξορίας του θὰ χειροκοροῖ ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τοῦ «τόμου» τοῦ Λέοντος, ὡς δικαιώσαντος τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ². Εἶνε ὅλως περιεργὸν ὅτι ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Λέοντος δὲν ἀπαντᾷ ὁ ὄρος «Θεοτόκος»³.

(Συνεχίζεται)

ΑΔΑΜ· Ν. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

1. Βλ. ἀνωτ. σημ. 4. καὶ Duchesne III. p. 411—412.

2. Ἡρακλείδης. 301—302. Νεστόριος p. πρβλ. Duchesne III. p. 448—449.

3. Τοῦτο παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ ἀλληλογραφίᾳ ἀπὸ τῶν χρόνων ἐτι τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅτε τοῦτο ἦτο ἀσφαλὲς σημεῖον ὀρθοδοξίας· τὸ *Deipara* ἢ *Dei genetrix* οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ.